

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

PRO ŠKOLNÍ ROK 2019/2020

ZŠ JINOČANY

Pražská 54

Jinočany

252 25

Cíle a záměry programu /dále jen MPP/

- A/ Informovat žáky podle věkových skupin s problematikou Patologického chování /šikana, návykové látky, gamblerství, kyberšikana, atd./.
- B/ Formovat postoje žáků k této problematice, vytvářet kladné postoje k zdravému životnímu stylu.
- C/ Informovat rodiče žáků o dané problematice, poskytovat a zprostředkovávat kontakty na odborníky v těchto otázkách.
- D/ Nabídnout členům pedagogického sboru další vzdělávání

v problematice sociálně-patologických jevů, rozšiřovat školní knihovnu o další knižní a video tituly.

E/ Vytvářet prostředí pro společné aktivity žáků a vyučujících.

F/ Spolupráce s organizacemi a ústavy pečujícími o potřebné a znevýhodněné.

Úvod:

Charakteristika školy:

ZŠ Jinočany, příspěvková organizace, je úplná vesnická škola s prvním a postupně se rozšiřujícím druhým stupněm.

První vzdělávací stupeň je umístěn samostatně v nově postavené budově školy, druhý stupeň postupně vzniká – ve letošním školním roce 2019/2020 byl otevřen první sedmý ročník.

Tato sedmá třída je umístěna ve „staré“ budově školy s přilehlou zahradou. Obě budovy jsou vzájemně propojeny průchodem přes školní zahradu.

Kapacita školy je 182 žáků.

Naši školu navštěvují žáci nejen z obce Jinočany, ale i z okolních obcí – Zbuzany, Dobříč, Chrástany aj..

V nové budově školy se nachází sedm kmenových tříd a tři odborné učebny – dvě jazykové a jedna počítačová, tři oddělení školní družiny, kterou děti navštěvují před a po vyučování.

Školní jídelna s výdejnou, která se nachází v budově školy, patří MŠ Jinočany.

Všechny prostory nové školy jsou velmi esteticky řešeny, jsou světlé a moderně vybavené. Všechny třídy mají připojení na PC síť a internet, třídy i školní družina jsou vybaveny interaktivními tabulemi.

V původní budově jsou čtyři kmenové učebny, počítačová učebna a jedna modernizovaná učebna, která bude sloužit výuce fyziky a chemie.

Pedagogové mají k dispozici své odborné kabinety a sborovnu, tyto prostory jsou také připojeny k počítačové školní síti.

K pohybovým aktivitám žáků se využívají prostory zmodernizované sokolovny a nově vystavěné sportovní haly.

V budově školy je prostor pro volnočasové aktivity dětí, působí zde několik odpoledních kroužků.

Školu navštěvují žáci ve věku 6 – 13 let. Naprostá většina dětí je národnosti české, některé slovenské a ukrajinské.

Děti se nejčastěji setkávají s návykovými látkami, které jsou naší společností tolerovány – kouřením a alkoholem. S ohledem na počet žáků ve škole – kolem 182 – a vzhledem k velikosti a charakteru budovy je nad eventualitymi

rizikovými místy ve škole (šatna, hřiště, WC) možný dobrý dohled dospělých osob.

MPP vychází z metodického doporučení MŠMT č. 21291/2010-28 k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže a Vyhlášky č. 72/2005 Sb. O poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních, v platném znění. Navazuje na zkušenosti z oblasti prevence z minulých let, respektuje konkrétní problematiku a specifika školy a přihlíží k rizikovým faktorům v naší oblasti - příměstská obec, časová zaneprázdněnost rodičů, omezená možnost kulturního a sportovního vyžití dětí, speciálně ze sociálně slabších rodin apod..

Školní metodik prevence, preventivní tým a vedení školy:

Na programu primární prevence sociálně patologických jevů a rizikového chování žáků se podílejí všichni vyučující včetně vedení naší školy.

Za koordinaci programu ve škole odpovídá metodik prevence Mgr. Tatiana Vičanová. Spolupracuje s organizacemi a institucemi v oblasti primární prevence. Koordinuje předávání informací o problematice sociálně patologických jevů ve škole.

Učitelé se v rámci výuky věnují přiměřenému rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních i dalších dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy a mezipředmětových vztahů, děti jsou motivovány ke zdravému životnímu stylu a přiměřeně věku seznámeny s problematikou patologického chování (návykové látky, šikana, gamblerství) a jiné.

Učitelé oslovují a zapojují do řešení problémů metodika prevence. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a tříd na pedagogických radách a schůzkách ve sborovně, hodnotí minulé období, konzultují problémy, navrhují jejich nejvhodnější řešení.

Třídní učitel je v kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím pravidelných třídních schůzek, konzultací a osobních setkání podle potřeby, telefonu a e-mailu. Rodiče jsou informováni o dané problematice a v případě nutnosti je jim zprostředkován kontakt na odborníky v těchto otázkách.

Budujeme vzájemnou důvěru mezi učitelem a žákem. Žák ví, že se může na kteréhokoli učitele s jakýmkoliv problémem obrátit, bude respektován a bude mu nabídnuta pomoc.

Škola vytváří prostředí pro společné aktivity žáků, rodičů a učitelů.

Vedení školy sleduje efektivitu prevence sociálně patologických jevů. Sleduje problémy v kontextu celé školy a provádí personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole.

Prevence sociálně patologických jevů je součástí učebních osnov naší školy- Osnovy obsahují i výchovu ke zdravému životnímu stylu.

Cíle MPP ZŠ 2019/2020

- A/ Zvyšovat úroveň sociální kompetence, posilovat komunikační dovednosti žáků, vytvářet v nich kladné postoje ke zdravému životnímu stylu. Informovat žáky podle věkových skupin o problematice patologického chování, vést s nimi diskusi, nabídnout pomoc při řešení problémů.
- B/ Zapojit učitele do procesu vzdělávání v oblasti sociálně patologických jevů, hlavně řešení problému šikany a zneužívání návykových látek, především legálních (alkohol, cigarety).
- C/ Motivovat a začlenit žáky do volnočasových aktivit.
- D/ Dále rozšiřovat spolupráci s rodiči – přesvědčit rodiče, že právě rodina je hlavním nositelem prevence před sociálně patologickými jevy, resp. prostředí rodiny a její nejbližší okolí. Koordinovat aktivity žáků školy a jejich rodičů a organizací.
Přesvědčit rodiče, aby nutnost prevence nepodceňovali, neboť problematika se týká všech dětí.
- E/ Nadále pracovat na atmosféře školy – vytvářet prostředí důvěry mezi učiteli a žáky, ale také mezi vedením školy a pedagogy tak, aby všichni věděli na koho se obrátit s problémem a se žádostí o pomoc jeho řešení.

Znalostní kompetence žáků:

1.-3. ročník:

- žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, konzumací alkoholu, zneužíváním léků, užíváním drog, vědí na koho se s problémem obrátit,
- znají a umí použít jednoduché metody odmítání návykových látek,
- umí definovat rodinu jako zázemí a útočiště,
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu,
- mají vědomosti o zdravém životním stylu a vědí, jak zdraví udržovat.

4.-5. ročník:

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě,
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví a zařazují je do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl,
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti,
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy,
- umí komunikovat s okolím v rámci poskytnutí poradenské činnosti,
- mají povědomost o protiprávním jednání každého, kdo ohrožuje práva ostatních (šikana, násilí apod.),
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky,
- vědí, že existují zákony omezující kouření, požívání alkoholu a zákony týkající užívání a šíření drog.

6. ročník:

- žáci dokáží rozpoznat vhodné a nevhodné návyky, mezilidské vztahy, způsoby chování a komunikace v různých životních situacích,
- žáci se učí být tolerantní, respektovat odlišné názory, vhodným způsobem prosazovat své názory,
- mají povědomost o základních lidských právech, o právech dětí, právní odpovědnosti a protiprávním jednání,
- učí se dodržovat zdravý životní styl, duševní hygienu, aktivní pohyb, vhodnou relaxaci,
- umí rozpoznat projevy násilí namířené proti sobě samému i proti ostatním,
- žáci znají rizika spojená s užíváním legálních i nelegálních drog,
- vědí na koho se obrátit v případě potřeby poradenství či řešení problému.

7. ročník:

- žáci znají a chápou základní principy, na nichž spočívají zákony

a normy,

- žáci jsou vedeni k toleranci a utváření odpovědnosti za vlastní život,
- žáci se učí respektovat mravní principy a pravidla společenského soužití a přebírat zodpovědnost za vlastní rozhodnutí,
- žáci umí vyjadřovat své vlastní názory, respektují právo své i druhých,
- žáci se učí přistupovat kriticky k projevům vandalismu, aktivně proti nim vystupují,
- žáci umí rozpoznat projevy nepřiměřeného chování a porušování společenských norem,
- žáci se učí sebedůvěře a respektují přesvědčení druhých, odmítají útlak, hrubé zacházení, uvědomují si povinnost postavit se proti fyzickému a psychickému násilí,
- žáci jsou seznámeni s nebezpečím rasismu a xenofobie,
- žáci projevují odpovědné chování v rizikových situacích a aktivně předcházejí situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí,
- žáci jsou seznámeni a chápou nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií,
- žáci znají rizika spojená s užíváním legálních i nelegálních návykových látek,
- žáci si umí říci v případě potřeby o radu, vědí na koho se mají obrátit,
- žáci jsou informováni o trestně-právní odpovědnosti dětí a mládeže.

Přehled plánovaných akcí 2019/2020- včetně nespecifické primární prevence

Bezpečnost ve městě a v silničním provozu – naučná vycházka obcí

Vítání prvňáčků v kapličce.

Oslavy 120. výročí založení školy v Jinočanech.

MUZOR – sportovní aktivity žáků, sportovní turnaje.

Mikulášská nadílka.

Rozsvícení vánočního stromu.

Vánoční dílny a jarmark.

Vánoční besídka v sokolovně a zpívání u kapličky.

Preventivní program v rámci primární prevence – zaměřený na chování žáků, šikanu dětí a učitelů.

Beseda s příslušníkem Hasičského záchranného sboru.

Masopustní oslava.

Návštěvy divadelních představení.

Multikulturní výchova – přednáška, interaktiv divadelní představení.

Etická výchova – diskusní interaktivní pořady, poznávací vycházky.

Ekologická výchova – interaktivní pořad, přednáška, beseda, poznávací vycházky do přírody, recyklování.

Vynášení Morany.

Workshopy – aktuální témata.

Návštěvy předškoláků v ZŠ Jinočany.

Návštěva knihovny Jinočany – seznámení žáků s knihami k primární prevenci a zdravému životnímu stylu.

Velikonoční jarmark.

Slavnostní rozloučení s páfáky v kapliče.

Zábavné odpoledne ke Dni dětí.

Škola v přírodě.

Zahradní slavnost a rozloučení se školním rokem.

Přednáška – Hasičský záchranný sbor – jak se chovat bezpečně a zodpovědně.

Přednáška s praktickým výcvikem – První pomoc.

Evaluace:

Děti tráví ve škole poměrně hodně času, ať již během vyučování, v družině nebo v nejrůznějších kroužcích a dalších volnočasových aktivitách. Školní prostředí je tedy důležitým formujícím a výchovným prvkem. Proto je přirozeně i nadále snahou všech pedagogů, ostatních pracovníků školy i dětí samotných, aby toto prostředí bylo přátelské, bezpečné a pěkné.

Ve škole pokračujeme v nabídce kroužků pro naše žáky - floorbal, konverzace v cizím jazyce, badatelský kroužek, keramika, ruční práce, deskové hry.

V podzimních měsících školního roku naši školu pravidelně navštěvují příslušníci Policie ČR, kteří s žáky diskutují o chování dětí ve škole, na ulici, o postupu chování v krizových situacích, o nutnosti být všímavý k okolí a potřebě chránit sebe i ostatní.

Etická výchova probíhá formou interaktivního zážitkového pořadu.

S nebezpečím šikany a kyberšikany se děti seznamují formou interaktivní přednášky.

Žáci se účastní přednášek příslušníka Hasičského záchranného sboru o pravidlech bezpečného chování a rizicích vzniku požáru.

Pravidelné jsou i přednášky První pomoc s praktickým výcvikem, zařazena jsou i témata, spojená s násilným chováním a ochrana před ním.

Ve škole během vyučování probíhají projektové hodiny a komunitní kruhy, zaměřené na posilování vzájemných pěkných vztahů, sebepoznávání a respekt a pomoc ostatním.

Velká pozornost je u nás během vyučování věnována rozvíjení spolupráce a schopnosti komunikace s ostatními, takže žáci často pracují i ve dvojicích a skupinách, čímž dochází k rozvoji kompetencí týmové práce. Děti se učí společně řešit konflikty, naslouchat si, diskutovat, argumentovat. Práce ve skupině bývá oblíbená. Do vyučování jsou během celého školního roku zařazována témata primární prevence – výchova ke zdravému živ. stylu, nebezpečí kouření, alkoholu a dalších návykových látek, témata k prevenci rasismu, agresivity a šikany, kyberšikany, výchova k bezpečnému chování apod.. Žáci jsou seznámeni s možnostmi, kam se v případě nouze obrátit o pomoc.

Začátkem týdne bývají ve třídách ráno obvykle debatní kruhy, kde děti vzájemně sdílejí své prožitky, pocity, mohou si vzájemně sdělit, co je těší, ev. trápí. Pokud je to možné, společně se snaží hledat řešení. Podle potřeby je možno debatní kruh kdykoli zopakovat nebo ho zařadit i na konci týdne a zhodnotit, co se povedlo apod..

Dle potřeby učitelé zařazují třídnické hodiny pro projednání aktuálních témat a problémů.

Děti se nebojí vyjádřit svůj názor a pocity a do debatních kruhů se rády zapojují.

Prevence šikany:

Cílem programu je vytvořit ve škole bezpečné, příjemné, respektující a spolupracující prostředí.

Šikanování je závažnou poruchou vztahů ve skupině. Oběti šikanování přináší velké utrpení a může výrazně negativně ovlivnit vývoj její osobnosti.

Základními formami šikany jsou

- verbální šikana přímá i nepřímá,
- fyzická šikana přímá i nepřímá,
- smíšená šikana – násilné a manipulativní příkazy.

Znaky šikany jsou:

- pomlouvání a intrikování,
- navádění ostatních, aby se s Tebou nebavili, posmívání,
- strkání,
- bití, kopání, škracení,
- házení věcmi, schovávání a ničení Tvých věcí,
- nucení do něčeho, co se Ti nelíbí, bolí Tě, nebo co Tě ponižuje.

Preventivní opatření:

1. Seznámení žáků se školním řádem a řádem školní družiny, důsledné vyžadování jeho dodržování žáky ze strany pedagogických pracovníků školy.
2. Zajištění dozoru ve škole členy pedagogického sboru v době před vyučováním, o přestávkách, v šatně, ve školní jídelně apod..
3. Spolupráce s rodiči a vzájemná informovanost v rámci třídních schůzek, konzultačních hodin a při individuálních jednáních.
4. Vzdělávání učitelů v oblasti komunikace, řešení konfliktů, námětů práce pro třídu apod..
5. Účast v různých soutěžích, vyvolat u žáků pocit hrdosti na vlastní školu.
6. Zážitkové programy pro 1.-5. ročník – vzájemné respektování se, poznávání se.
7. Rozbor klimatu třídních kolektivů, práce s nimi ve smyslu prevence šikanování a dalších sociálně patologických jevů.
8. Spolupráce s PPP v oblasti řešení zátěžových situací žáků (rodinné problémy, problémy s učením, v kolektivu atd.).
9. Spolupráce s OSPOD Praha-západ v oblasti řešení sociálně patologických jevů, záškoláctví apod..
10. Školní výlety, společné akce.

Krizový plán:

Pokud se šikana děje ve škole, je povinností školy ji řešit. Ve vážných situacích může každý volat Policii na čísle 158.

Zárodečná stadia šikanování – tato řeší v prvé řadě třídní učitel a dodržuje postupy uvedené níže:

1. Vyšetření počáteční šikany:

- kdo je oběť?
- kdo je agresor?
- kdy a kde k šikaně dochází?
- o jakou formu šikany se jedná?
- délku a frekvenci šikany,
- proč k šikaně docházelo?

- rozhovor s těmi, co na šikanu upozornili,
- rozhovor s oběťmi,
- rozhovor s iniciátory/agresory šikany, příp. konfrontace mezi nimi,
- individuální, příp. konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů),
- nalezení vhodných svědků,
- zajištění ochrany dětem.

2. Informace učitelskému sboru:

- ředitelka/zástupkyně svolá mimořádnou poradnu, schůzi,
- seznámení učitelů s případem,
- návrh na výchovná opatření a na způsob práce s klimatem třídy,
- hlasování o výchovném opatření,
- vyhotovení zápisu s domluveným postupem.

3. Individuální schůzky s rodiči aktérů případu (obětí, agresorů)

- jednání s rodiči obětí i agresorů odděleně,
- přítomen je TU, ŠMP a VP, ředitel nebo zástupce, příp. další pozvané osoby,
- rodiče jsou seznámeni s případem a opatřeními, která škola přijme,
- obě strany podepíše zápis z jednání,
- domluva s rodiči o vzájemném informování (např. zprávy z vyšetření apod.).

4. Třídnická hodina pro žáky

- žáci jsou informováni o rizicích agresivního chování a o výchovných opatřeních školy, TU ostatních tříd využijí diskuzi, informují o možnostech pomoci pro oběti a svědky šikany,

5. Mimořádné třídní schůzky

- rodiče jsou informováni o situaci, průběhu vyšetřování a opatřeních pro zamezení dalších problémů,
- učitel vždy na myslí ochranu oběti (nesděluje informace, které by mohly oběť dále poškodit), přítomné seznámi s příznaky šikany, poskytne kontakty na odborné instituce,
- na schůzku dle úvahy přizve odborníka z PPP, SPC, OSPOD apod.,
- schůzky mohou proběhnout ve třídě, kde šikana vznikla nebo také ve třídách, kde se mohou objevit obdobné problémy,

6. Oznámení

- ředitel/zástupce informuje vždy příslušné poradenské pracoviště PPP a OSPOD, příp. Policii ČR.

METODY VYŠETŘOVÁNÍ

1. Metody vyšetřování počáteční šikany (se standardní formou)

- rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi,
- nalezení vhodných prostředků,
- individuální, popř. konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů),

- zajištění ochrany obětem,
- rozhovor s agresory, příp. konfrontace mezi nimi.

2. Pokročilá šikana s neobvyklou formou (výbuch skupinového násilí, tzv. třídní lynčování)

- překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti,
- domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování,
- zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi,
- pokračující pomoc a podpora oběti,
- nahlášení policii,
- vlastní vyšetřování

3. Výchovná opatření pro potrestání agresorů

- napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy, snížení známky z chování, převedení do jiné školy.

4. Opatření na nápravu situace ve skupině

- nutná spolupráce s celým třídním kolektivem,
- vypořádání se s traumaty těch, kteří přihlíželi, tzv. mlčící většina,
- ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení Střediska výchovné péče (SVP), příp. doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu,
- ředitel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, příp. k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

5. Spolupráce se specializovanými institucemi

- Důležitá je spolupráce vedení školy, školního metodika prevence, výchovného poradce nebo zástupce školy s dalšími institucemi a orgány.
- v resortu školství – s pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry,
- v resortu zdravotnictví – s pediatry, odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie,
- v resortu sociální péče – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence (možnost vstupu do každého šetření, do místa bydliště rodiny apod., jednat s dalšími zainteresovanými stranami, s rodinou,
- případně s NNO specializujícími se na prevenci a řešení šikany,
- dojde-li k závažnému případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), ředitel školy oznámí tuto skutečnost Policii ČR.

Kontakty – odborná pomoc:

- Policie ČR – 158, Policie ČR, Zborovská 13, Praha 5
- Pedagogicko-psychologická poradna – Králův Dvůr
Plzeňská 90, 267 01 Králův Dvůr, Mgr. Miroslava Lívancová, tel. 311 637 119
- Okresní metodik prevence – Mgr. Renata Bartošová, tel. 311 513 000
email: bartosova@pppsk.cz
- Mgr. Kateřina Dobrinič, tel: 311 513 000, email: horovice@pppsk.cz
- OSPOD, Václavská 12, Praha 2, Vedoucí oddělení sociálně-právní ochrany dětí –
Mgr. P. Hermanová tel.: 221 982 296 petra.hermanova@mestocernosice.cz
prevence@msmt.cz – celostátní okamžité poradenství

Linka bezpečí číslo telefonu: 116 111 – po celý den, zdarma

www.rodicovskalinka.cz: 606 021 021

Pondělí-čtvrtek od 13.00 – 21.00 hod.,

Pátek od 9.00 – 17.00 hod.

www.sikana.cz

Seznam odborné literatury -

Kolář: Skrytý svět šikanování ve školách

Karnsová: Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem

Foster: Kniha o zdravém životním stylu

Říčan: Agresivita a šikana mezi dětmi

Šišková: Výchova k toleranci a proti rasismu

Nešpor: Zásady efektivní primární prevence

Školní metodik primární prevence: Mgr. Tatiana Vičanová

V Jinočanech 1. 9. 2019

